EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 5.12.2007
KOM(2007) 764 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI BEI REGIONŲ KOMITETUI

STIPRESNĖS IR KONKURENCINGESNĖS EUROPOS GYNYBOS PRAMONĖS STRATEGIJA

{SEK(2007) 1596}
{SEK(2007) 1597}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI BEI REGIONŲ KOMITETUI

STIPRESNĖS IR KONKURENCINGESNĖS EUROPOS GYNYBOS PRAMONĖS STRATEGIJA

1. ĮŽANGA

Europos gynybos pramonės metinė apyvarta yra daugiau nei 55 mlrd. eurų. Ji sudaro apie 30% pasaulio gamybos, o joje dirba daugiau nei 300 000 darbuotojų. Prieš dvidešimt metų faktinė apyvarta ir darbuotojų skaičius buvo beveik du kartus didesni. Pasibaigus šaltajam karui gynybos strategijos buvo persvarstytos, Europos ginkluotosios pajėgos buvo pertvarkytos, o išlaidos gynybai sumažintos.

Stipri Europos gynybos technologinė ir pramoninė bazė (GTPB) išlieka Europos saugumo ir gynybos politikos (ESGP) esminiu pagrindu. ESGP tikslas – suteikti ES galimybę nepriklausomai veikti tarptautinių krizių atvejais neribojant NATO vykdomų veiksmų. GTPB kuria pajėgumus, kurie reikalingi ne tik įprastinei gynybai, bet ir kylančioms saugumo problemoms spręsti. Tik konkurencinga GTPB gali suteikti Europai nepriklausomumą, prieinamumą ir galimybę tarptautiniu mastu bendradarbiauti kuriant ir gaminant gynybai skirtus įrenginius.

Europoje yra daug ES ir pasaulio mastu konkurencingų įmonių, kurios pirmauja daugelyje rinkos segmentų. Europos pramonė taip pat turi galimybių sukurti visus pajėgumus, reikalingus pasaulinio masto problemoms spręsti, ir visame pasaulyje ES vardu veikiančioms pajėgoms teikti joms reikalingus labai tobulus įrenginius ir sistemas. Pagrindinė užduotis yra aiškiai nustatyti, kokių pajėgumų Europos ginkluotosioms pajėgoms reikia šioms problemoms spręsti; bendradarbiaudama su ES kariniu komitetu, Europos gynybos agentūra (EGA) rengia pajėgumų plėtojimo planą, kad būtų nustatyti pajėgumų poreikių ir plėtojimo prioritetai.

Gynybos sektorius grindžiamas aukštosiomis technologijomis, o šioje srityje gerai išvystyti moksliniai tyrimai ir plėtra perduodama kitoms sritims. Gynyba yra susijusi su elektronika, informacinėmis ir ryšių technologijomis, transportu, biotechnologija ir nanotechnologija. Šios pramonės šakos kartu sudaro galimybių, inovacijų ir mokslinės informacijos šaltinį, kuris skatina visos ekonomikos vystymąsi ir augimą.

Be to, daugelis gynybai sukurtų naujųjų technologijų taip pat virto civilinių sektorių augimo varikliais, kaip antai pasaulinė vietos nustatymo sistema, internetas ir žemės stebėjimas. Pamažu tai tampa dvišaliu procesu, nes civiliniai sektoriai prisideda prie gynybos (pvz., programinės įrangos kūrimas). Didėjanti abipusė nauda labai svarbi Europos Lisabonos strategijai ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui.

Be to, šį sektorių darosi vis sunkiau apibrėžti, nes ribos tarp gynybos bei saugumo ir civilinių technologijų (pvz., elektronikos, telekomunikacijų) tampa ne tokios ryškios. Taikos palaikymo ir (arba) įvedimo misijos bei terorizmo poveikis panaikino ribas tarp vidaus ir išorės saugumo bei padidino poreikį geriau koordinuoti šias dvi sritis.

Tačiau yra aiškių ženklų, kad Europos gynybos pramonę stabdo netinkama politika ir teisinis pagrindas. Naujausiame Europos Parlamento leidinyje[1] pabrėžiamos didelės išlaidos nesant suderinimo Europos mastu – t. y. dėl to, kad taikomos skirtingos nacionalinės taisyklės, licencijavimo tvarka, eksporto kontrolės sąrašai, nepakankamai keičiamasi informacija ir pan. Dėl to kyla administracinių sunkumų, dubliuojami veiksmai, varžomos inovacijos, kyla kainos, o tai kenkia konkurencingumui.

Šiame komunikate pateikiama „Stipresnės ir konkurencingesnės Europos gynybos pramonės strategija“. Jame pripažįstamas ypatingas šios pramonės šakos pobūdis ir specifinis ryšys su vyriausybėmis, tačiau teigiama, kad yra daug galimybių plėtoti šio sektoriaus potencialą, kad valstybėms narėms jis užtikrintų geriausią kainos bei vertės santykį ir našiai bei veiksmingai suteiktų ESGP reikalingus pajėgumus.

2. GYNYBOS PRAMONĖS RINKOS RAIDA

Šiame sektoriuje dominuoja vyriausybės, atlikdamos įvairius vaidmenis, kaip antai, nustatydamos reglamentavimą, būdamos savininkės, kontrolinio akcijų paketo turėtojos, mokslinių tyrimų ir plėtros finansuotojos bei būdamos pagrindinėmis užsakovėmis. Tačiau daug kitų šalių dalyvauja kuriant politiką ir reglamentavimo pagrindą, kurio laikydamasi pramonė privalo veikti. Gynybos ir saugumo politiką nustato Europos Sąjunga, NATO ir atskiros valstybės narės. Reglamentavimo pagrindas priklauso nuo Sutarties reikalavimų, Bendrijos politikos krypčių ir valstybių narių. EGA, kurioje kartu dirba valstybės narės ir Komisija, tikslas – remti Tarybą ir valstybes nares joms dedant pastangas gerinti Europos gynybos pajėgumus ir plėsti Europos GTPB.

2.1. Finansinės sąlygos

Nacionaliniai gynybos biudžetai iš esmės lemia gynybos pramonės planus. Iš šių biudžetų galima spręsti apie nacionalinės politikos kryptis ir prioritetus – per pastaruosius 20 metų nuo šaltojo karo pabaigos („taikos dividendai“) jie sumažėjo per pusę (nuo 3,5% BVP 1980 m. iki dabartinio 1,75% vidurkio), todėl sumažėjo apyvarta ir darbuotojų skaičius. Pasak EGA[2], **neatrodo, kad bendros išlaidos gynybai Europoje galėtų didėti.** Investicijos į mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą bei viešieji pirkimai sudaro daug mažesnę bendros Europos Sąjungos gynybos biudžeto dalį nei JAV. Tuo pat metu **išlaidos karinei įrangai padidėjo, o ginkluotosios pajėgos buvo pertvarkytos – dėl to pastangos didinti konkurencingumą ir gerinti kainos bei kokybės santykį tapo dar svarbesnės**.

Nors praeityje kai kurios valstybės narės sugebėjo išlaikyti didelę gynybos technologijų ir pramonės bazę, dabar iš atskirų nacionalinių gynybos biudžetų nebeįmanoma finansuoti visų aukščiausios kokybės produktų kūrimo, todėl naujos nacionalinės gynybos programos rengiamos rečiau.

---

1 „Saugumo ir gynybos srities nesuderinimo Europos mastu kaina“.

2 Ilgalaikė vizija – Pramonės perspektyva, 2006 m. rugsėjo mėn. priimta EGA valdančiosios tarybos.

Sumažėjusios Europos išlaidos gynybai taip pat padarė poveikį investicijoms į mokslinius tyrimus ir technologijas. JAV gynybos biudžetas yra maždaug du kartus didesnis už visos Europos šalių gynybos biudžetus kartu sudėjus; JAV investicijoms skiria apie 35% viso biudžeto, o Europa tik apie 20%; JAV investicijos į su gynyba susijusius mokslinius tyrimus ir plėtrą yra šešis kartus didesnės nei Europos. Be to, Europos investicijos į mokslinius tyrimus ir plėtrą yra nepastovios ir dėl to dubliuojamos bei švaistomi negausūs ištekliai.

2.2. Rinkos susiskaldymas

Nors gynybos įrangos gamyba koncentruota šešiose valstybėse narėse (Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje), įmonės, gaminančios papildomą įrangą veikia visoje Europoje. Tačiau valstybės narės savo šalyse vidutiniškai išleidžia beveik 85% įrangai skirto biudžeto.

Europos valstybės aiškiai **pageidauja turėti nacionalinę gynybos pramonę** ne tik dėl to, kad siekia išsaugoti darbo vietas ir skatinti investicijas, bet ir dėl to, kad būtų užtikrintas tiekimo ir informacijos saugumas. Valstybės narės nenori būti tarpusavyje priklausomos. Todėl kitų valstybių narių gamintojai gali tik ribotai dalyvauti arba visai nedalyvauja vietos gynybos rinkoje. Taip dubliuojami veiksmai – ES yra 89 skirtingos programos ginklavimosi srityje, o JAV tik 27.

Be to, 296 straipsniu valstybėms narėms leidžiama netaikyti vidaus rinkos reikalavimų dėl nacionalinio saugumo priežasčių. Visų pirma, valstybės narės neprivalo teikti informacijos, kurios atskleidimas, jų nuomone, prieštarauja pagrindiniams jų saugumo interesams, ir jos gali imtis priemonių, susijusių su „ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ar prekyba“, kurios būtinos pagrindiniams jų saugumo interesams apsaugoti. Tačiau tokios priemonės neturi „kenkti gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams, konkurencijos bendrojoje rinkoje sąlygoms“.

Europos gynybos prekių rinkos yra susiskaldžiusios dėl tokių priežasčių:

- Valstybės narės per dažnai taiko 296 straipsnį **gynybos srities sutartims netaikydamos ES viešųjų pirkimų taisyklių**, nors Teisingumo Teismas nustatė, kad ši išimtis turėtų būti taikoma retais, išimtiniais, aiškiai apibrėžtais ir kiekvienu atveju pagrįstais atvejais.

- Nacionalinėse **prekybos gynybos įranga** Europos Sąjungoje **kontrolės sistemose** nedaromas skirtumas tarp eksporto į trečiąsias šalis ir prekybos tarp valstybių narių. Dėl to kyla administracinių kliūčių, kurios verslui kainuoja daugiau kaip 400 mln. eurų per metus. Tokios didelės išlaidos dar labiau riboja konkurencingų VMĮ, pageidaujančių būti subrangovėmis, galimybes patekti į kitų valstybių narių rinką.

- **Strateginių gynybos išteklių kontrolės** teisės aktai, kuriuos kai kurios valstybės narės pastaraisiais metais persvarstė (pvz., JK – 2002 m., Vokietija – 2004 m. ir Prancūzija – 2005 m.) ir kuriuose dažnai neatsižvelgiama į Europos aspektą.

- Retas ir *ad hoc* valstybių narių bendradarbiavimas ir reikalavimų nustatymo, mokslinių tyrimų ir plėtros ar bendrų gamybos programų derinimas. Taikant nesuderintus **standartus**, kurie varžo bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir plėtros bei gamybos programų srityje, dar labiau pablogėja **gynybos poreikių** nustatymo nacionaliniu lygmeniu rezultatai.

- **Reikalavimai dėl kompensacijų** (sprendimai dėl kompensacijų), kuriuos daug valstybių narių tebetaiko gynybos srities viešiesiems pirkimams, lemia iškraipymus. Nors dažnai teigiama, kad jų pagalba remiamos išlaidos gynybai ir kad jos tam tikra apimtimi parodo dabartinės Europos gynybos pramonės ir rinkų sandaros silpnumą, kyla pavojus, kad perkančiosios valstybės stengiasi nupirkti ne konkurencingą produktą, o tą, už kurį bus mokamos didesnės kompensacijos.

2.3. Išorės rinkos

Europos vyriausybės gali laisvai rinktis prekybos partnerius gynybos srityje. Tai reiškia, kad nepaisant aiškiai teikiamos pirmenybės vietos produkcijai, didelė dalis Europos gynybos įrangos importuojama, visų pirma iš JAV. Nors dauguma Europos rinkų yra atviros JAV gamintojams, Europos gamintojams dažnai kyla kliūčių, kai jie bando į JAV eksportuoti gynybai skirtas prekes. Dėl to Europos gynybos pramonei dar sunkiau paskirstyti išlaidas ir išlaikyti bei plėtoti žinias kuriant naujus produktus.

2.4. Išvada

Europos gynybos pramonei bei Europos saugumo ir gynybos tikslams yra svarbu, kad būtų gerinamas ilgalaikis konkurencingumas. Tolesnis pramonės pritaikymas turėtų būti labiau specializuotas, kad tiekimo grandinė būtų labiau integruota, o Europos GTPB būtų konkurencinga.

Iki šiol gynybos pramonė daugiausia buvo atnaujinama nacionaliniu mastu. Nors ES įvyko keli sėkmingi tarpvalstybiniai susijungimai, didžioji dalis bendradarbiavimo atvejų Europos mastu veikiau įgyja bendrų programų ar įmonių formą, kurių poveikis konkurencingumo kėlimui yra ribotas. Dėl to sulėtėjo Europos gynybos pramonės konsolidavimas, specializavimasis, modernizavimas ir restruktūrizavimas bei sumažėjo laisvo kapitalo, kuris gali būti našiau panaudojamas kitose ekonomikos srityse.

Kadangi pramonė ir toliau prisitaiko prie retai pasitaikančių naujų gynybos programų ir santykinai mažų išlaidų moksliniams tyrimams ir investicijoms, taps daug brangiau išlaikyti gamybos pajėgumus ir mokslinių tyrimų bei plėtros infrastruktūrą Europoje, kuri strategiškai yra svarbesnė. Kapitalas jau nukreipiamas į JAV ir kitas šalis ieškant didesnės investicijų grąžos.

Tokia įvykių raida yra nebetinkama, jei Europa nori išlaikyti energingą ir tvirtą GTPB. Jei nebus pakeisti politikos tikslai, Europos pramonė rizikuoja tapti vietinės reikšmės žaidėju, tiekiančiu produkciją daugiausia ne Europos pagrindiniams rangovams ir, taip kyla pavojus, kad pramonė nepajėgs nepriklausomai vystyti ESGP reikalingus gebėjimus.

Reikalinga dinamiška strategija, kad būtų galima pagerinti dabartinį nesuderintą Europos požiūrį į gynybos pramonę. Remiantis nauja strategija turi būti didinamas gynybos pramonės konkurencingumas, rengiamasi spręsti naujas problemas, skatinami pajėgumai diegti inovacijas, apsaugoma ir kuriama daugiau aukštos kokybės darbo vietų ir toliau plėtojami dabartiniai privalumai.

3. POLITIKOS PRIEMONĖS EUROPOS GYNYBOS PRAMONĖS RINKAI SUSTIPRINTI

Šiame skyriuje pristatoma **daug politikos priemonių**, kurias Komisija toliau tobulins glaudžiai ir veiksmingai bendradarbiaudama su partneriais ir visų pirma EGA, kad būtų gauti patys geriausi rezultatai. Šios priemonės yra skirtos pagerinti bendrą koordinavimą, sustiprinti gynybai skirtų prekių vidaus rinką ir skatinti, kad vyktų Europai reikalingas prisitaikymo ir modernizavimo procesas.

3.1. Politikos kryptys gynybai skirtų produktų vidaus rinkos veikimui gerinti

3.1.1. Nauji teisės aktai

Komisijos prioritetas – gerinti gynybai skirtų produktų vidaus rinkos veikimą. Todėl prie šio komunikato pridedamas direktyvos dėl prekybos gynybai skirtais produktais ES pasiūlymas ir direktyvos dėl viešųjų pirkimų gynybos srityje pasiūlymas. Šių pasiūlymų tikslas – prisidėti prie laipsniško Europos gynybos įrangos rinkos (EGĮR) kūrimo, kurioje tiekėjai, įsisteigę vienoje valstybėje narėje galėtų be suvaržymų aptarnauti visas valstybes nares. Šiuose pasiūlymuose pateikiamas esminis pagrindas konkurencingesnei ir stipresnei gynybos pramonei kurti, ir jie turėtų būti įgyvendinti kaip įmanoma greičiau.

Direktyvos dėl prekybos gynybai skirtais produktais ES pasiūlymu pašalinant nereikalingas biurokratines kliūtis bus sudarytos palankesnės sąlygos prekybai. Pagerės ES vyriausybių, perkančių iš kitose valstybėse narėse įsisteigusių tiekėjų, tiekimo saugumas. Pagal naujas taisykles žymiai sumažinus prašant licencijų patiriamas išlaidas ir sudarius sąlygas sistemų integratoriams atverti tiekimo grandines aiškesnėmis sąlygomis, padaugės galimybių konkurencingoms mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) tiekti komponentus ar posistemes, o dėl to Europos rinka taps dinamiškesnė.

Siūloma **direktyva dėl viešųjų pirkimų gynybos srityje** bus padidintas ES gynybos rinkų atvirumas ir konkurencingumas atsižvelgiant į specifinius požymius, kaip antai tiekimo ir informacijos saugumas. Ja bus sumažinta šioje srityje taikomų taisyklių visuma. Bus padidintas konkurencingumas ir skaidrumas bei sudarytos palankesnės sąlygos MVĮ sužinoti apie rangovų sutartis ir teikti pasiūlymus. Remiantis šia iniciatyva nustačius naujas taisykles, taikytinas ginklų, amunicijos ir karinės įrangos bei tam tikros riboto naudojimo ne karinės saugumo įrangos viešiesiems pirkimams, 296 straipsnis turėtų būti taikomas tik išimtiniais atvejais, kaip nustatė Teisingumo Teismas ir, remiantis ankstesniais Komisijos[3] ir EGA veiksmais, skatinamas didesnis gynybos rinkų atvirumas.

3.1.2. Kitos priemonės

EGĮR veikimas gali būti dar labiau patobulintas sumažinus kitas **kliūtis gynybos pramonės rinkos integracijai**.

Komisija **skatins taikyti bendrus standartus**, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos atverti gynybos rinkas. Komisija sutelkė suinteresuotąsias šalis, kad būtų parengtas „Gynybos standartizavimo vadovas“ ir kartu su EGA skatina jį naudoti. **Ji ragina valstybes nares išsamiai remtis vadovu organizuojant viešuosius pirkimus gynybos srityje.**

---

[3] KOM(2006) 779.

Didesnis valstybių narių abipusis pasitikėjimas paskatintų naujojo direktyvos dėl prekybos ES ir direktyvos dėl viešųjų pirkimų gynybos srityje veiksmingumą. Todėl reikėtų sukurti galimybe tikrinti grindžiamą tinkamų garantijų bendrąją sistemą, kuri būtų taikoma technologijų finansavimui ir tiekimui. Nuolatinio tiekimo ir pramoninės informacijos saugumo sistema gali būti kuriama nuosekliai, pradedant tose valstybėse narėse, kurios jau pasirengusios abipusiam priklausomumui, o vėliau kurti visose valstybėse narėse taikomą sistemą. Nuo 2008 m. Komisija, **glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, ieškos galimybių kurti ES informacijos saugumo sistemą**, kuria naudodamosi valstybės narės ir Europos įmonės galėtų keistis riboto naudojimo informacija. Ieškant tokių galimybių, bus svarstoma galima tokios sistemos apimtis, turinys ir forma.

Dabartinai **nacionaliniai teisės aktai dėl strateginės gynybos išteklių kontrolės** užkerta kelią konsoliduoti, šalinti dubliavimąsi ir plėtoti veiksmingiausias pramonės šakas. Ateityje jie taip pat gali pasirodyti netinkami **išteklių kontrolei europietiškesnėje tiekimo grandinėje užtikrinti**. Visiškai aišku, kad reikia surasti investicijų laisvės ir saugumo interesų apsaugos pusiausvyrą įrangos ir kitų išteklių, kurie laikomi pagrindiniais, kontrolės atžvilgiu. 2008 m. Komisija pradės **tyrimą, kuriame nustatys, kaip ateityje galėtų būti kontroliuojami ištekliai**, kad Europos mastu būtų užtikrintas konkurencingas tiekimas. Bus apsvarstytos visos Europos turimos galimybės, kad būtų apsaugoti pagrindiniai jos interesai gynybos ir saugumo srityje.

Jei reikės, Komisija toliau taikys atitinkamas Sutarties nuostatas ir turimas teisines priemones, kad būtų **užtikrinta sąžininga** gynybos pramonės prekių **konkurencija** ir kad būtų išvengta konkurencijos iškraipymų nekarinėse rinkose.

- Vertinant iš ekonominės perspektyvos, visos **kompensacijos** gali iškraipyti rinkų veikimą ir kliudyti Europos gynybos rinkų integracijai. Todėl pagrindinis tikslas yra sukurti rinkos sąlygas ir tokią Europos GTPB sandarą, kad nereikėtų toliau taikyti šios praktikos ir kad nebūtų susilpnintas Europos įmonių konkurencingumas trečiųjų šalių tiekėjų atžvilgiu.

- Laipsniškai atvėrus rinką, kurioje bus padidėjęs tiekimo tarp valstybių narių saugumas, ir visoje ES taikant tinkamas viešųjų pirkimų taisykles, bus padidintas skaidrumas ir turėtų sumažėti poreikis taikyti 296 straipsnį. Tačiau kuriant atviras rinkas tampa dar **svarbiau, kad visi laikytųsi tų pačių taisyklių**. Todėl pagalba gynybos pramonei turėtų tapti visiškai skaidri, jei siekiama sukurti reikalingą abipusį pasitikėjimą.

3.2. Politikos kryptys bendram koordinavimui pagerinti

Valstybės narės turi prisiimti įsipareigojimus drauge teikti ESGP reikalingas pramonines ir technologines priemones. Kadangi kariniai pajėgumai yra valstybių narių kompetencija, jos galėtų siekti aukščiausio veiksmingumo lygio dalindamosi ir sujungdamos Europos civilinių ir karinių programų išteklius, taikydamos daugelio paskirčių technologijas ir bendrus standartus, kad galėtų pasiekti daugiau ekonomiškai naudingų rezultatų.

3.2.1. Paklausos grupavimas

Todėl reikia, kad būtų **nuolat keičiamasi idėjomis apie gynybos planavimą ir investicijas**. Tai reiškia, kad valstybės narės turi būti skaidresnės bendraudamos vienos su kitomis ir sutikti sumažinti dabartinės veiklos apimtis, pastangas sutelkdamos į tas sritis, kuriose jos yra toliausiai pažengusios ir kurias turi nustatyti tik rinkos jėgų veikiamas procesas. Atsižvelgiant į terminų ilgumą mokslinių tyrimų ir plėtros srityje, į įrangos ilgaamžiškumą ir patobulinimus ją naudojant gynybos srityje, **valstybės narės visų pirma turi suderinti viešųjų pirkimų kalendorių**, kad būtų galima koordinuoti paklausą. EGA dabar svarsto, kaip spręsti šį klausimą. Be to, atsiradus abipusiam valstybių narių skaidrumui vidutinio arba ilgojo laikotarpio gynybos planavimo srityje, turėtų atsirasti galimybė nustatyti galimybes imtis bendrų investavimo projektų, vykdyti grupinį pirkimą ir pasiekti nuoseklios specializacijos. EGA jau pradėjo **rinkti informaciją apie valstybių narių gynybos išlaidas, kad būtų sukurta daugiau galimybių koordinuoti investicijas ir grupuoti paklausą.** Klostantis tokiai įvykių raidai, galėtų būti nustatytos Europos bendradarbiavimo programos, kokias dabar įgyvendina Jungtinė bendradarbiavimo gynybos srityje įstaiga (OCCAR).

3.2.2. Investicijų į mokslinius tyrimus ir plėtrą grupavimas

Moksliniams tyrimams ir plėtrai Europa dabar išleidžia mažiau nei 5% vyriausybių gynybos biudžeto[4]. **Gynybos išlaidų dalies, skirtos moksliniams tyrimams ir plėtrai, padidinimas pagerintų konkurencingumą** remiant Europos gynybos pramonės inovacinius pajėgumus. Taip pat reikėtų rasti būdų, kaip gynybos srityje **grupuoti mokslinių tyrimų ir tinklų išteklius** visais lygmenimis – politiniu, pramoniniu ir moksliniu. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į bendrų vėlesnės rinkų konvergencijos mokslinių tyrimų poveikį.

Mokslininkai gynybos srityje kuria technologijas, kurios dažnai yra panašios į civilinės paskirties analogus prieš sukuriant specifinę jų paskirtį. Siekiant išvengti nereikalingo dubliavimo ir atsižvelgiant į civilinio saugumo ir gynybos reikalavimus bei politikos prioritetus, kurie gali būti skirtingi, būtų naudinga sistemingai nustatyti **mokslinių tyrimų ir plėtros programų sąveiką**, pvz., saugumo mokslinių tyrimų programos pagal 7-ąją pagrindų programą ir EGA numatomų arba koordinuojamų su gynyba susijusių mokslinių tyrimų veiksmų sąveiką.

Be to, 2007 m. rugsėjo mėn. darbą pradėjo **Europos saugumo mokslinių tyrimų ir inovacijų forumas** (ESMTIF). 2009 m. jis pateiks bendrą saugumo mokslinių tyrimų darbotvarkę, kurioje bus pateiktos saugumo mokslinių tyrimų programavimo Europos ir nacionaliniu lygmeniu gairės. ESMTIF taip pat skatins viešojo ir privataus sektorių ryšių kanalus Europos saugumo mokslinių tyrimų klausimais ir didins įvairių šiuo metu įgyvendinamų programų bei iniciatyvų skaidrumą ir jų koordinavimą.

[4] 9 mlrd. eurų nuo viso 193 mlrd. eurų 24 ES valstybių narių biudžeto 2005 metais.

3.2.3. MVĮ pozicijų stiprinimas

3.1.1 skirsnyje išdėstyti veiksmai **savaime sustiprins MVĮ pozicijas.** Taip pat buvo priimtos specialios nuostatos siekiant paskatinti MVĮ dalyvauti 7-ojoje mokslinių tyrimų pagrindų programoje mokslinių tyrimų saugumo srityje ir prisidėti prie „Mokslinių tyrimų MVĮ naudai“ iniciatyvos, įskaitant didžiausios kompensacijos, skirtos MVĮ padidinimą nuo 50% iki 75% ir supaprastintų dalyvavimo taisyklių nustatymą. Siekdama padėti MVĮ rasti ir naudotis rinkos galimybėmis, **EGA parengė Geriausios praktikos tiekimo grandinėje kodeksą (GPTGK) ir e-portalą**, kuris papildo viešųjų pirkimų gynybos srityje etikos kodeksą[5]. Komisija atidžiai stebės, kaip įgyvendinamas EGA GPTGK ir direktyva dėl viešųjų pirkimų gynybos srityje, kai tik ši bus priimta.

3.3. Susijusios politikos sritys

Pirmiau išvardytomis priemonėmis bus didinamas Europos gynybos pramonės konkurencingumas, atsiras daugiau bendradarbiavimo, specializavimosi ir inovacijų. Konkurencingesnės rinkos sudarys sąlygas atsirasti stipresnėms įmonėms, kurios kurs naujas aukštos kokybės darbo vietas.

3.3.1. Užsienio rinkų atvėrimas

Stipri ir konkurencinga Europos gynybos pramonė taip pat turėtų gauti naudos iš **ekonominių galimybių už ES ribų.** Neišleidžiant iš akiračio galimo skirtingų nacionalinių eksporto politikos krypčių poveikio, dėl didesnio pardavimo trečiosiose rinkose galėtų padidėti pelningumas ir investicijų į mokslinius tyrimus bei plėtrą, gamybos įrangą ir žmogiškąjį kapitalą grąža. Šiuo metu Europos gynybos pramonė faktiškai netiekia prekių JAV rinkai, ji gali tiekti nebent pasinaudodamos JAV esančiais įrenginiais, nes yra priimtos nacionalinio saugumo apsaugos taisyklės, gynybos nuostatos, skatinančios pirkti amerikietišką produkciją, ir kitos priemonės. Taigi **Europos gynybos pramonei sunku pasinaudoti JAV ekonominėmis galimybėmis**, o JAV bendrovėms yra lengviau patekti į Europos rinkas.

Kad Europai būtų lengviau patekti į JAV rinką, svarbu **užtikrinti, kad Europos gynybos pramonė galėtų prilygti JAV veikiantiems konkurentams inovacijų ir kokybės atžvilgiu.** Europietiškesnis požiūris į bendradarbiavimą namuose yra pirmasis žingsnis mažinant Europos technologinį priklausomumą. Visų pirma, bendrais veiksmais, kuriais **siekiama nustatyti ir sukurti pagrindines technologijas ir pramonės pajėgumus bei teikti juos** ES, būtų žymiai padidintas patikimumas ir sumažinta tarptautinės prekybos ginklais taisyklėse (TPGT) nustatytų ribojimų našta.

JAV rinkos svarba neturėtų nukreipti dėmesio nuo galimų naujų problemų ir galimybių, atsirandančių greitai augančios ekonomikos šalyse ir dėl galimo kitų didžiųjų konkurentų atgimimo. Siekdama užtikrinti, kad Europos bendrovės pasinaudotų šiomis ekonominėmis galimybėms, **Komisija**, veikdama pagal ES ginklų eksporto etikos kodeksą, **neseniai paskelbė atnaujintą patekimo į kylančios ekonomikos šalių rinkas strategiją**[6]. Pagal šią iniciatyvą Komisija spręs, kaip pašalinti pagrindines kliūtis, trukdančias gynybos pramonei patekti į užsienio rinkas ir kurios yra nurodytos patekimo į rinką duomenų bazėje.

---

[5] http://www.eda.europa.eu/ebbweb/

[6] KOM(2007) 183.

3.3.2. Pokyčių valdymas

Pokyčių numatymas bei valdymas ir restruktūrizacija yra sudedamoji pramonės politikos dalis. Kol rinkos keliamus sunkumus įveikti galinti pramonė pradės teikti naujų galimybių ir naudos, gali tekti patirti tam tikrų **išlaidų dėl prisitaikymo – gali sumažėti darbo vietų kai kuriuose regionuose ir (arba) kai kurių kategorijų darbuotojų**.

Galimos tolesnės gynybos sektoriaus rinkos integracijos ekonominės ir socialinės pasekmės turėtų būti sprendžiamos vykdant aktyvų socialinį dialogą, kuriuo būtų galima palengvinti pokyčių ir restruktūrizacijos valdymą. Kaip ir struktūriniai fondai, visų pirma Europos socialinis fondas, dauguma pagal 2005 m. valstybės pagalbos veiksmų planą priimtų reformų, susijusių ir su pagalba regionams bei parama mokymams, taip pat gali padėti numatyti ir spręsti dėl struktūrinių pokyčių kylančias problemas.

3.3.3. Europos gynybos pramonės rinkos valdymo gerinimas

EGA įsteigimas patvirtino Europos siekį sukurti realų pagrindą bendradarbiavimui ginklavimosi srityje remti bei skatinti ir gynybos pajėgumams kurti.

Komisijos naryste EGA valdančioje taryboje užtikrinamas jos vaidmuo šioje svarbioje srityje ir suteikiamas tvirtas pagrindas įvairių veiksmų koordinavimo susitarimams. Be to, EGA ir Komisija laikosi vienos nuomonės: ES reikia konkurencingos gynybos pramonės, o tam reikia Europos rinkos.

Visas ES potencialas gali būti išnaudotas tik tuo atveju, jei visos suinteresuotosios šalys veiksmingai bendradarbiaus. Sprendimas priklauso nuo struktūrinio dialogo su kompetentingomis valstybių narių institucijomis Europos gynybos agentūroje ir pagal ES antrąjį ramstį bei atsižvelgiant į esamą kompetencijos pasiskirstymą ir siekiant pagerinti visų politikos aspektų, darančių įtakos gynybos pramonės konkurencingumui, sąveiką.

Šiuo tikslu ES reikėtų turėti tinkamą mechanizmą (pvz., mokslinius institutus), kuriuo naudojantis Europos mastu būtų tikrai sprendžiamos **problemos ir pagrindiniai saugumo ir gynybos klausimai, įskaitant pramonės konkurencingumą bei atsižvelgiant į nacionaliniu mastu įgytą patirtį. Komisija ieškos geriausių būdų šiam tikslui pasiekti** kartu su visomis suinteresuotomis šalimis.

4. IŠVADA

Atėjo laikas imtis ryžtingų veiksmų Europos gynybos pramonės konkurencingumui skatinti. Paprastai tariant, jei bus išlaikytas dabartinis kursas, Europos piliečiai ir toliau mokės per daug ir gaus per mažai, jei kalbėtume apie jų gynybą ir saugumą, o Europos gynybos pramonė neteks konkurencingumo.

Šiame komunikate pateikta strategija bus sukurtos geresnės sąlygos Europos gynybos pramonei rengtis naujoms problemoms didinant konkurencingumą, skatinant inovacijas, plėtojant turimus privalumus, kuriant teisingesnę rinką ir išsaugant bei kuriant aukštos kokybės darbo vietas. Šia strategija siekiama užtikrinti, kad Europos gynybos pramonė galėtų teikti geriausius pajėgumus ESGP.

Valstybės narės, EGA ir Komisija atskirai ir kartu turi imtis reikalingų veiksmų, kad būtų skatinamas bendros politikos stiprinti Europos gynybos pramonės vidaus rinką koordinavimas. Šis komunikatas yra Komisijos įnašas siekiant bendro tikslo.